

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

EVİRİM İNŞAAT A.Ş. – TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 19173/03)

KARAR

STRAZBURG

9 Şubat 2010

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 19173/03 no'lu davanın nedeni, bir Türk şirketi olan Evrim İnşaat A.Ş.'nin ("başvuran şirket") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, 20 Nisan 2003 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme'nin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran şirket, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("AİHM") önünde, İstanbul Barosu avukatlarından M.A. Erol tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran şirket, Evrim İnşaat A.Ş., İstanbul'da faaliyet gösteren bir inşaat şirketidir.

Başvuran şirket, konut inşaatı yapmak üzere, 10 Haziran 1987 tarihinde Ülkü Kent Yapı Kooperatifi ("kooperatif") ile bir sözleşme imzalamıştır.

Başvuran şirket, Kasım 1991'de projenin % 65'ini tamamlamıştır. Ancak, Kooperatif Genel Kurulu tarafından yönetim değişmiş ve yeni yönetim başvuran şirketin sözleşmesini feshetmiştir.

1. *İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi önündeki tazminat davası*

Kooperatif, 22 Temmuz 1992 tarihinde, başvuran şirketin sözleşmenin gereklerini yerine getirmediğini iddia ederek İstanbul 5. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde başvuran şirket hakkında dava açmıştır ("ilk dava"). Kooperatif, konut inşaatının 31 Ağustos 1991 tarihi itibarıyla tamamlanması gerektiğini, ancak başvuran şirketin Kasım 1991 itibarıyla projenin yalnızca % 65'ini tamamladığını iddia etmiştir.

Aynı tarihte, başvuran şirket, tazminat istemiyle İstanbul 7. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde kooperatife karşı alacak davası açmıştır ("ikinci dava"). Başvuran şirket, kooperatifin hiçbir sebep göstermeksizin sözleşmeyi feshettiğini iddia etmiştir.

Belirtilmeyen bir tarihte, İstanbul 5. Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından söz konusu davalar birleştirilmiştir. Mahkeme, yargılama sırasında beş kez bilirkişi raporu talebinde bulunmuş, bu da yargılamanın uzamasına sebep olmuştur. Dava dosyası, 10 Eylül 1993 tarihinde bilirkişilere ulaştırılmış, ancak bilirkişi raporları 13 Aralık 1995 tarihine kadar mahkemeye ibraz edilmemiştir.

12 Mayıs 1999 tarihinde, İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi, ilk davayla ilgili olarak kooperatif lehinde karar vermiş ve talep edilen tazminatın bir kısmının ödenmesine hükmetmiştir. Taraflar kararı temyiz etmiştir.

22 Aralık 1999 tarihinde, İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi, ikinci davayla ilgili olarak, başvuran şirketin kooperatif tarafından feshedilen sözleşme nedeniyle uğradığı zararı kanıtlamadığı gerekçesiyle başvuran şirketin tazminat talebini reddetmiştir.

15 Haziran 2000 tarihinde, Yargıtay, asliye mahkemesinin ilk davaya ilişkin kararını onamıştır. Başvuran şirket, karar düzeltme talebinde bulunmuştur.

8 Aralık 2000 tarihinde, Yargıtay, başvuran şirket lehinde karar vererek 15 Haziran 2000 tarihli kararını bozmuştur.

19 Mart 2001 tarihinde, İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi konuya ilişkin yeni bir bilirkişi raporu talep etmiştir. Söz konusu bilirkişi raporu 3 Mayıs 2001 tarihinde mahkemeye sunulmuştur.

12 Aralık 2001 tarihinde, İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi, başvuran şirket lehinde karar vererek kooperatifin 1,806,424,884 TL ödemesine hükmetmiştir. Kooperatif kararı temyiz etmiştir.

30 Eylül 2002 tarihinde, Yargıtay, söz konusu kararı onamıştır. Karar, 30 Ekim 2002 tarihinde İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi'ne gönderilmiş ve 14 Mart 2003 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

2. Ek Tazminat Davası

Başvuran şirket, 4 Haziran 2003 tarihinde, Borçlar Kanunu'nun 105. maddesi uyarınca borca uygulanan düşük faiz oranı nedeniyle gördüğü zarara karşılık İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi'nde kooperatif hakkında ek tazminat davası açmıştır.

30 Aralık 2005 tarihinde, İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi, başvuran şirketin iddia edilen zararı kanıtlamadığını gerekçe göstererek davayı reddetmiştir. Başvuran şirket, kararı temyiz etmiştir. 20 Haziran 2007 tarihinde, Yargıtay kararı onamıştır. 17 Mart 2008 tarihinde, Yargıtay, başvuran şirketin karar düzeltme talebini reddetmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran şirket, ilk tazminat davasının uzun sürmesi nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesinde öngörülen "makul süre" şartının yerine getirilmediği konusunda şikayetçi olmuştur.

Hükümet, bu iddiaya itiraz etmiştir.

Göz önünde bulundurulması gereken süre, 22 Temmuz 1992 tarihinde başlayıp 30 Eylül 2002 tarihinde sona ermiştir. Dolayısıyla, yargılama iki aşamalı olarak yaklaşık on yıl iki ay sürmüştür.

A. Kabuledilebilirlik

AİHS'nin 35/3 maddesi uyarınca bu şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle şikayet kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

AİHM, yargılama süresinin uzunluğunun davanın koşulları ışığında ve davanın karmaşıklığı, başvuran ile ilgili makamların tutumu ve başvuran için davada neyin tehlikede olduğu gibi ölçütler dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatır (*Frydlender / Fransa*, no. 30979/96).

AİHM, söz konusu davadakine benzer sorunlar içeren davalarda sıklıkla AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlalini tespit etmiştir (*Frydlender*).

Elindeki belgelerin tamamını inceleyen AİHM, söz konusu davada farklı bir sonuca varması için Hükümet'in ikna edici herhangi bir delil veya iddia ortaya koymadığı kanaatindedir. AİHM, konuyla ilgili içtihadını göz önünde bulundurarak, söz konusu davada yargılama süresinin çok uzun olduğuna ve "makul süre" şartının yerine getirilmediğine karar verir.

Dolayısıyla, AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran şirket, 23 Ağustos 2004 tarihli bir yazıyla, AİHS'nin 6. maddesine ilişkin şikayetle ilgili olarak herhangi bir iç hukuk yolu bulunmaması nedeniyle AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiği konusunda şikayetçi olmuştur.

Hükümet, bu şikayete itiraz etmiştir.

AİHM, bu şikayetin söz konusu yargılamanın sona ermesinden sonraki altı aylık sürenin dışında yapıldığını kaydeder. AİHM, AİHS'nin 35. maddesinin 1. ve 4. paragrafları uyarınca altı ay kuralına uyulmadığı gerekçesiyle söz konusu şikayetin reddedilmesine karar verir.

III. AİHS'NİN 1 NO.LU PROTOKOLÜ'NÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran şirket, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi tarafından güvence altına alınan mülkiyet hakkının kısıtlandığı konusunda şikayetçi olmuştur.

Hükümet, söz konusu maddenin ihlal edilmediğini belirtmiştir.

AİHM, söz konusu şikayetin yukarıda incelenen şikayetle ilintili olması nedeniyle aynı şekilde kabuledilebilir olması gerektiğini kaydeder.

Bununla birlikte, AİHS'nin 6/1 maddesine ilişkin tespitini göz önünde bulunduran AİHM, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edilip edilmediği konusunun ayrıca incelenmesine gerek olmadığı kanaatindedir (*Öztunç / Türkiye*, no. 74039/01; *Zanghi / İtalya*, A Serisi no. 194-C).

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran şirket, maddi tazminat olarak 287,180 Euro, manevi tazminat olarak ise 15,000 Euro talep etmiştir.

Hükümet, talep edilen miktarların aşırı olduğunu ifade etmiştir.

Tespit edilen ihlalle talep edilen maddi tazminat arasında illiyet bağı bulunmadığını kaydeden AİHM, söz konusu talebi reddeder. Bununla birlikte, AİHM, başvuran şirketin manevi zarar görmüş olabileceği kanaatindedir. Dolayısıyla, AİHM, başvuran şirkete manevi tazminat olarak 6,000 Euro ödenmesine karar verir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran şirket, ayrıca, AİHM önünde yapılan yargılama masraf ve giderleri için 10,000 Euro ödenmesini talep etmiştir. Ancak, başvuran şirket, söz konusu talebini desteklemek üzere herhangi bir belge sunmamıştır.

Hükümet, söz konusu talebin dayanaktan yoksun olduğunu belirtmiştir.

AİHM’nin içtihadına göre, bir başvuran gerçekliğini ve gerekliliğini kanıtladığı makul miktarlardaki yargı giderlerini elde edebilir. AİHM, sözkonusu davada, yukarıdaki ölçütleri ve başvuran şirketin talebini kanıtlarla desteklemediğini göz önünde bulundurarak, bu başlık altında herhangi bir ödeme yapılmamasına karar verir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, gecikme faizinin, Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesini uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Yargılamanın uzun sürmesine ilişkin şikayetin kabuledilebilir, başvurunun geri kalan kısmının *kabuledilemez olduğuna*;
2. AİHS’nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi uyarınca yapılan şikayetin esas yönünden ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. (a)AİHS’nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası’na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet

tarafından başvuran şirkete manevi tazminat olarak 6,000 Euro (altı bin Euro) *ödenmesine*;

(b)Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İÇtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 9 Şubat 2010 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.